

Үқитувчи
нўноқ,
репетитор
зўми?

Йирик дастур-
ларга бюджет-
дан маблағ
ажратилмайди

Табиатни
онангиздай
ардоқланг

КУЧЛИ ДАВЛАТДАН – КУЧЛИ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ САРИ

ЖАМИЯТ

№ 2 (687)
2020 йил
17 январь,
Жума

Ижтимоий-сиёсий газета

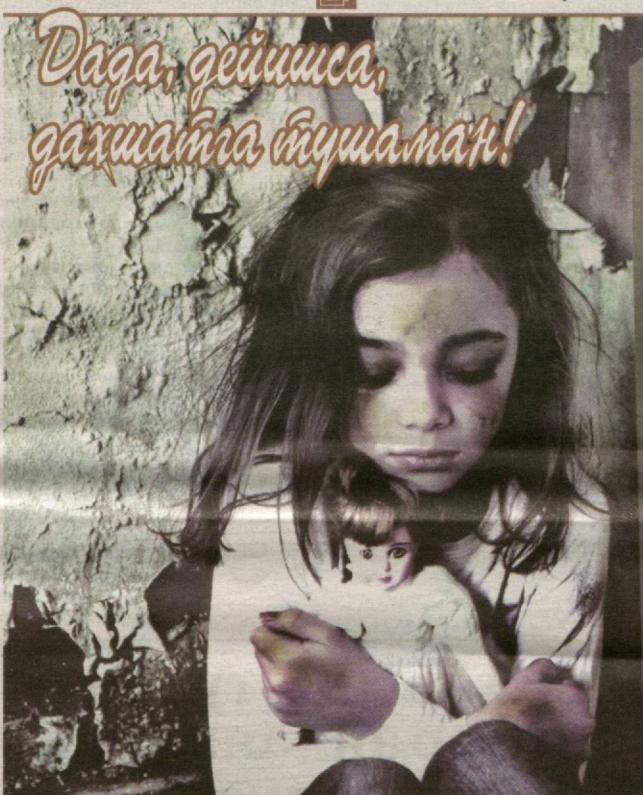
2006 йил 31 августдан чоп эти

www.bong.uz

jamiyatgzt@mail.ru

“Долларчи”лар
давлатдан
кўрқмайдими?

“ТАТУИРОВКА СЕНГА
СОДИҚ ҚОЛАДИ!”

“ҚАЧОН БАНКОМАТГА
ПУЛ ЕТИБ КЕЛАРКИН?”

ҚИСКА
САТРЛАРДА
ЎҚИНГ!

2020-2022 йилларда Ўзбекистон Республикасининг ижтимоий ва ишлаб
чиқариш инфратузилмасини ривожлантириш дастури тасдиқланди.

Йирик дастурларга бюджетдан маблағ ажратилмайды

Яқинда Президентимиз раҳбарлигига ўтган йигилишда 2020 йил давлат бюджети параметрларини сўзсиз ижро этиш бўйича амалга оширилиши лозим бўлган масалалар муҳокама қилинди. Унда жорий йилдан бошлаб иқтисодий барқарорликни таъминлаш учун тадбиркорларни кўллаб-кувватлаш, уларнинг сонини кўпайтириш ва бюджет даромадларини мунтазам ошириб бориш бўйича доимий равишда тизимли ишларни ташкил этиш зарурлиги бўйича таклифлар берилди.

Президентимиз мазкур жараёнларда ҳар бир тадбиркорга шароит яра-

тиш, уларнинг дардига малҳам бўлиш, бир нафар тадбиркор ўз фаолиятини

Олий Мажлис Қонунчилик палатасига "Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида" ги қонун лойиҳаси келиб тушди.

Мазкур лойиҳа давлатимиз раҳбарнинг 2019 йил 6 сентябрдаги "Дори воситалари ноқонуний айлананишининг олдини олиш чораларини кучайтириш тўғрисида" ги қарорида белгилантан вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида ишлаб чиқилган.

Эсингизда бўлса, 2016 йилда мазкур соҳани тартибга солишга йўналтирилган маҳсус "Дори воситалари ва фармацевтика фаолиги тўғрисида" ги Қонун ҳам янги таҳрирда қабул қилинган эди. Унинг 20-моддасида дори воситаларини чакана реализация қилиш Соғликини сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган шаклдаги рецептлар бўйича, рецептически бериладиган дори воситалари эса вазирлик томонидан тасдиқланган рўйхатига кўра, рецептсиз амалга оширилиши белгилаб кўйилган.

Бироқ аҳоли орасида шифокор тавсиясиз ўзини-ўзи даволаш ҳолатлари кенг тарқалган. Бу эса, дори воситаларини ножӯй таъсири юзага келишига, организмдаги микроорганизмларнинг антибиотикларга резистентлиги ортишига, яъни антибиотикларнинг давловочи таъсири сусайшига ёки умуман йўқолишига олиб келади.

Бундан ташкири, хукуки муҳофаза-

з қилувчи органлар томонидан 2019 йил давомида кучли таъсир қилувчи дори воситалари бўйича Соғликини сақлаш вазирлигига киритилган маълумотларга кўра, кучли таъсир қилувчи дори воситалари ноқонуний айланниши бўйича 186 та мурожаат тушган бўлиб, 47140 ўрам дори воситаси мусодара қилинган. Ўрганишларда кучли таъсир қилувчи дори воситаларининг сунностимоъл қилинётганини, уларнинг асосан ёшлилар томонидан нотибий мақсадларда кўлланилаётгани мәълум бўлди. Бу эса, нафақат уни сунностимоъл қилган фуқаро соғлиги ва ҳаётига ҳафз солали, балки бундул шахсларнинг зурриёдидан турли нукъонлар билан туғилишига ҳам олиб келиши мумкин.

Таҳдиллардан кўриниб турибилики, дори воситаларини ноқонуний айланнишига уларнинг сунностимоъл қилинишига йўқ қўймаслик, дори воситалари, жумладан, кучли таъсир этувчи моддалар айланнишини тартибга солишни тасомиллаштириш, хусусан, дори воситалари ва тиббий буюмларнинг реализация қилиши қондларини, рецепт бўйича дори воситаларини бериш тартибини бузгалиш учун жавобгарликни тасомиллаштириш бугун давр талабига айланмоқда.

тұртатса, бунга "фавқулодда ҳолат" сифатида қаралиши зарур, деб таъкидлайдилар.

Ҳақиқатдан ҳам 2020 йил иқтисодий соҳа ходимлари ва барча дараҗадаги ҳокимлар учун синов йили бўлади. Сабаби илгари маҳаллий ҳокимликлар томонидан қилинадиган курилиш-таъмиглаш ишлари ва шунга ўшаган катта маблағ таълаф этиладиган дастурларга республика бюджетидан маблағлар ажратилилар эди. Эндиликда республика бюджетидан маблағ ажратилиш фақатгина инвестиция дастурлари, маҳаллий бюджетларга трансферлар ва қайтариб бериш шарти билан бериладиган ссудалар орқали амалга оширилади.

Мисол тарикасида, ўтган йилларда "Обод қишлоқ" ва "Обод маҳалла" дастурлари доирасида харажатларнинг катта қисми республика бюджетидан амалга оширилган. Эндиликда, маҳаллий бюджетларга кўшимча маблағлар топиш ўйларини қидириши, тадбиркорга айланни, бизнес вакиллари билан елкама-елка ишлаш, яъни ишбильармонлар солиқ тўлаш қобилятига эга бўлиши учун истиблоли лойиҳаларга етарли миқдорда айланмана маблагига банк кредитлари ажратиш, ўз вақтида қайтарилиши назорат қилиб бориш зарур бўлади. Агар шу масалалар ҳал этилмаса, белгиланган мақсадларга эришишда қийинчилик-

Кучли таъсир этувчи моддалар айланниши тартибга солинади

Шунингдек, аҳолининг соғлигини сақлашни таъминлаш, айниқса, ёш авлоднинг соғлиги ва келажагига салбий таъсир кўрсатадиган кучли таъсир қилувчи дори воситаларининг нотибий мақсадларда қўлланилишининг олдини олиш, ҳар томондама баркамол авлодни тарбиялаш учун кўшимча имкониятлар, шарт-шароит яратиш мақсадида соҳани тартибга солувчи қонунчилкини янада тасомиллаштириш, хусусан, бундай қонунбузилиш ҳолатлари учун жавобгарликни белгилаш ўта мумкин.

Шуҳбу қонун лойиҳасининг қабул қилиниши шифокор рецепти бўйича бериладиган дори воситалари ва тиббий буюмлар, шу жумладан, кучли таъсир қилувчи моддалар рўйхатига киритилган дори воситаларининг ноқонуний чакана савдосига барҳам беришиб имкон яратади. Шунингдек, аҳолининг соғлигини сақлашни таъминлаш, шифокор кўрсатмасисиз даволаниш натижасида юзага келадиган ноҳуҳ ҳолатларнинг олдини олиш, баркамол авлодни тарбиялаш учун кўшимча имкониятлар ва шарт-шароитлар яратади.

**Зумрад БЕКАТОВА,
Олий Мажлис
Қонунчилик палатаси
депутати**

Шуҳбу саҳифа Олий Мажлис хузуридаги Нодавлат по-тижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини кўллаб-кувватлаш жамоат фондининг "Фаровон ҳаёт қонун устуворлигига" грант лойиҳаси асосида тайёрланди.

Жорий йилнинг 23-25 апрель кунлари Тошкент шаҳрида "Tashkent Law Spring" II Халқаро юридик форуми бўлиб ўтади.

ларга дуч келамиз.

Бундай муаммоларнинг олдини олиш учун Президентимиз томонидан ҳам амалий, ҳам хукуқий шарт-шароит яратиб берилди. Тегиши қарорлар қабул қилинди. Қонунлар чиқарилди. Энди фақатгина тизимли равишида, сидқидилдан ва вижданан ишлап кепрек, холос. Шундагина кўзланган мақсадларга эришамиз.

Шу билан бирга, иғилишда солиқ тушумларини ўз вақтида йигиши масалаларни ҳам муҳокама марказида бўлди. Бунинг учун ҳокимлар ва уларнинг иқтисодий бўйича биринчи ўринbosарларига, молия ва солиқ идораларига аник вазифалер берилди. Бундан ташқари, маҳаллий ҳокимликлар томонидан ошириб бажарилган даромадлар, биринчи навбатда, худудларда мавжуд инфратузилманга яхшилашга йўналтирилиши кераклиги қайд этилди.

Шунингдек, янги Солиқ кодексини амалётда тўғри ишланиши таъминлаш, унинг нормаларини тадбиркорлар, фуқаролар, солиқлар ва маҳаллий ҳокимлик вакиллари онига сингдириш мақсадида кенг тарғиб қилиш, кодекс мазмун-мөҳимини тадбиркорларга етказиш, иқтисодий комплекс идоралари ходимлари ва тадбиркорларни ўқитишни ташкил этиш юзасидан тегишили топшириқлар берилди.

Албатта, буларнинг ҳаммаси кўтарилиган масалаларга жиддий ёндашган ҳолла, қўйилган вазифалар ижросини сўзсиз таъминлаш, пироваридда эса, иқтисодий соҳа ходимлари учун синовни йил бўлиши кутилаётган жорий йилда иқтисодиётимизни янада ривожлантиришга хизмат қиласи.

**Мақсад ҚУРБОНБОЕВ,
Олий Мажлис
Қонунчилик
палатаси депутати**

"Татуировка сенға содиқ қолади!"

Күча-күйда тана аъзоларига нақшы гул, күп қирралы юлдуз ёки ниманинг бўлса ҳам акси туширилган сурат чиздириб, камига уни кўз-кўз қилиб юрган йигит-қизларга, афсуски, кўп дуч келамиз. "Дўстинг севганингга тажовуз қилиши мумкин, севгилинг ҳам ташлаб кетиши боргап, вафодор итинг ҳам бир куни сени тарк этади, аммо татуировка сенға содиқ қолади!" Бу каби ибораларни Европада татуировканинг "обруси" XVII асрдан орта бошлаган ва улар татуировкани ёшлар орасида оммалаштириша ажабтовор гояни илгари сурган эканлар.

Татуировканинг кенг оммалашиб кетишига технологик тараққиёт ҳам сабаб бўлган. Хусусан, 1891 йилда ихтирочи Орейли итна билан эксперимент ва электродвигателини бирлаштириш орқали янги асбоб яратди. Бу эса олдинги ўта оғриқни жараённи мӯқобил услублар билан анча енгиллаштириди. Бутун эса итналар ўнинг замонавийлашган электр ускунаси ва оғриқни қолдирувчи восьталарнинг ихтиро қилиниши туфайли унинг оммалашши янада тезлашиб бормоқда.

Маълумотларга қараганда, татуировканинг уч тури мавжуд бўлиб, улар татуаж, темптува менду ҳисобланади. Шулардан "татуаж" асосан аэларнинг юз пардошида лаб, кўз қовоқлари ва қошлинига ранг, шакл ва сайқал бериш. "Темпту" — муддатли татуировка. "Менду" эса Ҳиндистонда

кенг тарқалган бўлиб, у асосан аэллар танасига эркакларнинг ҳисини қўзгатиш мақсадида туширилади.

Ҳақиқатдан ҳам айни кунда татуировка ва унинг татуаж тури ёшларимиз орасида авж олиб кетди. Шунни айтиш керакки, буни ёшларимиз орасида оммалаштириша айрим эстрада хонандаларимизнинг

ташки кўриниш имижи кучайтириб юбормоқда. Ёшлар уларнинг ташки кўринишидан тортиб, ҳатто ҳатти-ҳаракатларига тақдид қиласи. Шу нуктадан назардан юртимизга кириб келаётган айрим хорижий кино ва мусиқий клиплар ёшларимизга салбий таъсир кўрсататётгани ачинарли ҳол. Айниқса, чет эл эстрадаси ёхуд спорт юлдузлари ташки кўринишиларининг ёшларимизга бўлаётган тасири эса алоҳида эътибор қаратиш керак бўлган масала.

Даромад ортидаги ёвузлик

"Ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида" и Кўнуннинг б-моддасида шундай дейилган: "Ўзбекистон Республикасида ёшлар орасида одоб-ахлоқи бузишга, шу жумладан, зўравонликни, ҳаёсизликни ва шафқатсизликни ташвиқот қилишга қаратилган

ҳар қандай ҳатти-ҳаракатлар ман этилади". Ҳўш бунга қайдаражада амал қилинганди?

Татуировка қилиши жуда кучли оғриқ билан амалга ошадиган жараёб бўлиб, унда турли бўёқлардан фойдаланган ҳолда одам терисига "расм" чизилади. Бўёқларнинг ҳужайрадаги макрофаглар ёрдамида сўрилиши натижасида ушбу "санъат асари"нинг умри инсон умри билан тенг бўлади, яни бутун умр терни юзасида қолади. Ҳатто, ҳозирда таклиф этилаётган лазер нури ҳам татуировканинг ўрнида чандик ёки қора ва жигарранг доғларни қолдирмоқда. Татуировка ёнг камиде иккى сеансда амалга оширилади. Ҳар бир сеансда суратнинг ҳажмига қарабига таҳминан минг марта инсон терисини тешади. Шу ўрнида инганинг тана терисига 1 ёки

2 миллиметр чукурликда киришини тасаввур қилиб кўрин.

"Гўзаллик салонлари"даги татуировка ёки татуаж хизматидан фойдаланиши аслида ўз истагимизга кўра жар ёқасига бориши эмасми? Ёки "Гўзаллик салонлари" фаолиги юриётган ишчиларнинг татуировка бизнесидан келаётган даромад кўзларини кўр қиляптими? Оммалашиб бораётган татуировка оқибатида 22 хил сараторнинг ҳосаслиги билан хасталаниш мумкинлигини ёшларимиз наҳот билмайди. XX асрнинг 50-60 йилларидан бошлаб татуировка барча ёшлар ҳаётида ўзининг иккичи асосий даврини бошлади. Бугун эса бу кўшириноқ ичидаги юксак бадиин санъат Марказий Осиё, хусусан, юртимиз ёшларини ҳам ўз огушига тортмоқда...

Гўзаллик курбонлик талаб қилади...ми?

Момоларимизнинг қилган пародозлари ҳам табиии воситалардан бўлган. Айниқса, табиии мойлар, гул ва ифор ёғлари, сурма, хина, ўスマдан пародоз

учун эртага олий ўкув юртига кириш учун кўшимча "репетитор"га борамиз. Ваҳоланки, "репетитор" ҳам айнан мактаб дарслигини ўқитади.

"Бизнинг вақтда шу репетиториз ўқишига кирадик, ҳозир эса ўқишига кирганинг кўшимчага бормаган деб тасаввур қила олмаймиз", дейдиган устозларимизни эшитиб, хафа бўласан киши. Шундай пайтларда "шу нарсани яна ўлга қўйсак, оиласиз билдижетига фойда бўларди, агар сизлар ўз устингизда..." дегинг келади-ю, беҳурматлик бўлмасин деб жим ўтирамиз.

Ҳар бир бола устозининг дикқат эътиборида яъни, эркотай ўқувчиси бўлишини истайди. Фақат паст ўзлаштирган болага устози бошқалардан кўра кучлироқ эътибор берса, кифоя. Ана шунда устозларимизнинг барчасини барчамиз бирдек севамиз, дарсладан қочиши фикри асло хаёлимизга келмайди.

Юлдуз ЎРОЛОВА,
ЎзЖОҚУ талабаси

Ўқитувчи нўнок, репетитор зўрми?

—Холида опа, қаранг 7-синфлар орасида Махмудов ўқувчингиз жуда одобли, мавзуни тез илғаб олади, фикрлаши ҳам бошқаларга қарангда теранроқ, шу бола менга ёқади-да!

—Ха, нимасини айтиласиз, ўзи шу ўқувчингиз бошқача ақлди-да...

Адабиёт фани устозимиз Гулчехра опадан бадийи китоб олиш учун хонасига кирганимда бехосдан ушбу сұхбатни эшитиб қолдим. Анча вақт хәйлимни қандайдир саволлар, ўйлар тинч кўймади. Кизик, устозларимиз орасида бўл-

ган сұхбат биз ўқувчиларни ҳам байзиди қўйнаб туради. "Геометрия дарсига киргим келмаяпти, шу устозни кўришга кўзим йўқ", "Физикани ўзи тушунмайман, яна ҳар дарс доскага чиқарби, масала ечасан дейишига ҳайронман, домла, ечолмайман десам, гап қайтарма Турсунов, домла мачигид бўлади" дегани ёқмайди, дарсладан қочамизми, ўртоқ?"

Шундай ўқувчилар борки, улар ўзлари қизиқсан фанга астойдил тайёрланиб боради ва устозларининг меҳрини қозонади. Бизга "Куш уясиди кўрганини қиласи" мақолини ўқитувчилар ботбот таракорлаб туришади. Аслида бунда биринчи ўрнида оила, лекин мактабнинг роли ҳам катта. Чунки кунимизнинг асосий қисми жонажон мактабимизда ўтади-да...

Миллий гвардия бўлинмалари контракт бўйича ҳарбий хизматга номзодлар учун тараблар белгиланди.

2019 йил 5-17 июнь кунлари Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенати Девонлари бир гуруҳ ходимларидан иборат парламент делегацияси АҚШ Конгрессининг «Open World Leadership Program» («Очиқ дунё етакчилик дастури») дастури доирасида Америка Кўшма Штатларига ташриф буюрди.

Ушбу делегация таркибида “сехрли дмёр”га бориши, дунёнинг энг қудраги давлатларидан бири ҳисобланган ушбу мамлакат ва унинг ҳалқи билан яқиндан танишиша мента ҳам наисиб этди.

Хўш, нега кўпчилик Америка боришига интилади, уни кўришини оруз қиласди? Ушбу юрганинг жозибаси шунчалик кучлилиги боиси нимада? Бу саволларимга, табиийки, бутун сафар давомида, керак бўлса, ҳар қадамда жавоб топиб бора бердим...

Мақсад не эди?

Мамлакатимиз тараққиётининг янги босқичида Ўзбекистон-АҚШ муносабатлари ҳам янги поғонага кўтариди. Бунга, айнича, Президентимизнинг 2018 йил 15-17 май кунларидаги АҚШга тарихий ташрифи ҳамда мазкур ташриф мобайнида эришилган келишувлар мухим воқеа, ҳуқукий асос вазифасини ўтамоқда. Бунинг ортидан кўйлаш соҳалар каторида мамлакатларимиз парламентлари ўргасида ҳам икки томонлама мулоқот фароллашиб кетди. Хусусан, АҚШ Конгресси кутубхонасининг “Очиқ дунё” дастури доирасида Олий Мажлиси палаталари делегацияларининг АҚШга сафарлари кўпаймоқда. Ўз навбатида, Конгресс вакиллари ҳам мамлакатимизга ташриф буюромоқда.

Икки мамлакат парламентлари азсолари — сенаторлар ва депутатлар ўртасидаги ҳамкорлик, ўзлар делегациялар алмашинуви эндиликлида парламентлар палаталарининг Девони ходимлари ўртасида ҳам давом этмоқда. Бизнинг сафар — ана шундай борди-келдилардан бири бўлди.

Делегациямиз илк манзил — Вашингтон шахрида бўлиб, АҚШ Конгресси ва Сенати фаoliyati билан яқиндан та-

нишиди. Ушбу давлат парламенти вакиллари билан қатор утрашувлар ўтказди. Улардаги асосий мақсад — АҚШ парламентаризми, Конгресс палаталари ҳамда уларнинг девони фаoliyati, очиқлик ва шаффофилик тамойиллари, қонун ижодкорлиги, парламент назорати амалиёти, давлат ва жамият курилиши, сайлов тизимининг ўзига хос жижатлари, ижтимоий-сийёсий, маданий жабхалардаги ютуқлашри, умуман, ўрганиш мумкин бўлган кўплаб соҳалардаги тажрибаси билан танишиди.

Мулоқотлarda, ўз навбатида, тараққиётнинг бугунги босқичида Ўзбекистонда олиб борилётган кенг кўлмали илоҳотлар, мамлакатимизнинг янги, замонавий қиёфасини шакллантириш, чинакам демократик ҳуқукий давлат барро этиш ҳамда кучли фуқаролик жамиятини ривожлантириш ўйлида амалга оширилётган ишлар, кечачётган янгиликлар билан американлик ҳамкасларни таништиришга ҳаракат қўйдик.

Утрашувларда икки томонлама муносабатлар юқори дарражага кўтарилигани ва ҳозирда қизигин ривожлантаётгани, бунга икки давлат Президентларининг қатъияти, pragmatik сиёсати сабаб бўлаётгани қайд этилди.

Вашингтонда кечган уч кун мобайнида Конгресс кутубхонасида асосий тадбир — дастур иштироқчилари — Ўзбекистон, Украина, Грузия, Косово давлатларидан делегациялар вакиллари учун семинар бўлди. Семинар дастури ранг-баранг тузишган давлат хусусий шерлигидан тортиб, Америка федерализми, сайлов тизими-

ниши. Шаҳардаги илк театр, илк кўп қаватли уйлар ўтмиши билан танишиб, шундай хуносага келдимки, атиги 160 йиллик тарих билан ҳам дунё ётиборини торта олишни билиш керак экан. Агар бизнинг Бухоро, Хива, Самарқанд, Шаҳрисабз, Тошкент каби 2700, 2500, 2200 йиллик тарихга эга шаҳарлари бўлганида, билмадим, Америка одами нималар деб, нималар қиласи эди...

дан тортиб, маданий ҳаётигача. Албатта, бу борада дастурнинг иштироқчи давлатларидан ҳам ўз мамлакатининг айни мавзулардаги янтиклари ҳақида сўралди, дўстона фикр алмасилди...

Конгресс кутубхонаси дунёдаги энг йирик кутубхона деганича бор экан: 1800 йил-

да АҚШ Президенти Томас Жефферсоннинг кутубхонаси негизида ташкил қилинган бу зиё масканининг алабиёт фонди 90 миллиондан ортиқ босма нусхани ташкил қиласи (2002 йил матъумоти). Дунёнинг 450 дан зиёд тилидаги китобни топиш мумкин. Нодир нашрлар ҳам кам эмас. Кутубхонанинг

икки маҳобатли биноси бор: бири Т.Жефферсон, иккинчиси Жеймс Мэдисон номи билан аталади. Икки бино ерости йўли билан ҳам бирлашган: адабиётлар бир-бираiga ташқарила, қўёш нурида эмас, ана шу ерости, салқин йўлдан ташилади.

Худди шу манзарани АҚШ Конгрессининг Вакиллар па-

шатта, бу гапларим мутлақлик касб этмайди, сигнал овози ҳам баъзан эшиллади: у ҳам бўлса, “тез ёрдам”, ўт ўчирувчилар машинаси ё полиция сиренаси...

Ўрганса, ўргангудек йўл маданияти...

Калифорния томонларда...

Иштироқчилар ластилаби уч кунлик пойтахт таъйибнайдан сўнг бутун мамлакат бўйлаб штатларга тарқалиб кетади. Бизнинг делегация чекига Калифорния штати тушди.

Калифорния — АҚШ штатлари орасида ҳудуди жиҳатидан ҳам, нуфуси жиҳатидан ҳам энг йириги ҳисобланади (қаридб 40 миллион аҳоли яшайди). Тинч океани соҳида жойлашган ушбу штатнинг майдони 411 минг км/кв (қиёслаш учун: Ўзбекистон Республикаси ҳудуди — 448,97 минг км/кв).

АҚШнинг иқтисодий жиҳатидан юксак ривожланган штати ҳисобланади Калифорния муҳим ҳарбий ишлар-чиқариш маркази ҳамдир. Авиация, ракета-космик, радиоэлектроника, кимё саноати, нефтни қайта ишлаш, машинасозлик, кемасозлик, қора металлургия ривожланган. Муҳим саноат марказлари — Лос-Анжелес, Сан-Франциско, Сан-Диего, Окланд шаҳри, кино саноати маркази Голливуд ҳам шу штатда жойлашган.

Мен штатнинг маркази — Сакраменто шаҳрида турдим. АҚШ “кокили”ни икки уммон — Атлантика ва Тинч океани ювиб турганидай, биз қўноқ бўлган Калифорнийнинг Сакраменто шаҳри бағридан иккى йирик — Сакраменто ва Американ дарёси тўплон қилиб оқади. Одамлари қалби ҳам дарёсига ўхшайди: сиртдан сокин, ичдан — тошқин.

Гапим бошида айтай: Крис Смит (Chris Smith) ва Жулия Смитлар (Julia Smith) оиласи бизни жуда яхши қабул қилиб олди. 64-63 ёшли бу инсонларнинг меҳмондўлтигига ва меҳридан баҳрамани бўлдик. Улар Ўзбекистон, ўзим, ишим, оиласи, болаларим ҳақида сўрашиб, имкон қадар сўзлаб бердим. Улардан ҳам шу ҳақда сўрадим:

— Фарзандларингиз борми?
— дедим ниҳоят қўмтанингигина. Улар бир нафас сукут қи-

лишиди ва:

— Мушумгимиз бор, — дедилар ёнимиздаги дивандада мулайм бокиб турган пашмок мушукни кўрсатиб.

Ўзбекона хаёл, андиша билан, уларнинг ярасига туз сенип кўймай дез, сафар якунига қадар бу саволга бошқа қайтмадим...

бўлар экан-да...

Калифорниядаги расмий учрашувлар, тадбирлар қаттий тузишган вақт жадвали асосида кечди.

Америка жамиятида ихтиёрӣ волонтерлик (кўнгиллиллик) жуда ривожланган экан. Дейлик, бис хонадонида яшаган Смитлар оиласи ҳам волонтерлик билан шугулашаркан. "Midtown Morning

сарияти ростдан ҳам уй-жойиз, ишсиз, яроқсиз одамлар. Тўғри, баъзилари нормал ҳётга қайтиб, жамиятга ўз ўрнини топиб кетади. Аммо, қолганила-

тириб, уларни қаровсиз қордилари ярамайди. Бизда имкон борку..." деди.

Бир неча кундан сўнг ластур доирасида Сакраменто

шахри биқинида жойлашган "Folsom Lake Lions Club" номли волонтёрлар клубига олиб бориши. 1917 йилда тузишган бу кўнгиллилар гуруҳи азолари ҳам асосан кексалардан иборат. Назаримда, уларни американка тушунча: кўли етган инсон нимадир қилиб, кимгандир, нафи тегсин, умри поенида яхшиликлар қилиб, билимини, тажрибасини бериб кетсин, деганга ўхшаш қараш бирлаштириб тургандай...

Ўтмиш ўтмишдай бўлса...

Сакраменто шаҳрининг тарихий қисмидаги баланд-баланд замонавий бинолар орасида бир қаватли, чоғроққина иншот бор. Бу Сакраментодаги илк таълим маскани — мактаб бўлиб, 1856 йилда қурилган экан. Мактаб ўша пайтда қандай кўриниш касб этган бўлса, ҳозир ҳам шу ҳолида сақлаб қолинган. Тарих мулки-да!

Дейлик, Сакраментони дунёни энг гўзал кентларидан бирита айлантирилган деб, шаҳарда очилган илк мактабни буддириб ташлашмаган... Бугун бу ерга келувчи ҳар бир меҳмон, сайд ўз шаҳардаги музейлар, илар тарихий обидалар билан бирга, мазкур мактабни ҳам, албатта, томоша қиласи.

Ташништурувчи-тид аёл ўша замон муаллималари либосини кийиб олганча тушунтиради. Ўқув қу-

Жамоатчилик назорати

бини ҳам тушуниб ултурмаган. "Долларчилар"га қарши қанча қонун ҳужжатлари қабул қилинмасин, улар гўё қонунга итоат этишдан бош тортгандек ўз ишларини совуққонлик билан давом этишмоқда. Бироқ нима сабабдан ҳукуқ-тартибот органлари қонуннинг ижори тўла-тўқис бажарилишини назорат қилмайди? Ёки ҳукуқ-тартибот идораларига ҳар замон ўтказиладиган тезкор тадбир вақтида кўлга тушадиган "долларчилар" керак, холосми? Улар қачонгача ҳисобот ёзиш учун ишлайди? "Ноқонун" валюта савдосига

чек кўйилди", дез бонг уроямиз. Лекин ҳалигача бунинг тўлақонли натижасини кўрганимиз йўқ-ку. Дехқонлар орасида бир гап бор: "кушлар, паррандалар, хайнволлардан ортган дехқонники". Ноқонуний валюта савдоси билан шугулашувилар "моли"нинг катта қисмини ҳафдан холи қилиш мақсадидан денгиздан томчикдек "куронлик" қилаётгандир, тоб ўйнучи тоғни қанча ўйнгани билан уни тутгата оладими? Ҳукуқ-тартибот идораларининг "долларчилар"нинг турли найранига осонигина алданниб қолаётгани ачинарли ҳолат. Аммо ҳақиқат ачинишдан юкори туради. Чумуқ донни ўғринча қанча ейишидан қаттий назар, дехқон экин экаверганидек, "долларчилар" ҳам ўз ишни қилаверадими?

Нодирбек ИБОДУЛЛАЕВ,
ЎЗЖОҚУ талабаси

НИМАДА?

Америкача кўнгиллилик

Калифорниядаги яшай бошлаган илк кунлари Америка жамиятида, дейлик, инсон кексайганида нима қиласи, деган савол мени ўйлантирган эди. Бу саволга Смитлар оиласи мисолида жавоб топдим ва ҳавас қиласиган кўп жиҳатлардан бири сифатида қабул қилим: эр-хотин пенсияга чиқсан, калифорниликларга хос яшайли. Ўзиям, кўзимнинг тўқ. Биргаликда нақ 55 мамлакатта саёҳат қўлган экан! Ўзгани кўрсан, ўзининг ўслийлайсан экан: бу оиласи ҳам ўзимизнинг чол-камтиларга чоғишитирдим. Бизда отахону онажонлар Смитлар ёшида хонадон тўрни тўлдириб ўтиради, бола-бакра, невара-чеварага пенсиясидан тарқатиб, раҳматини олади. Уларни мактабу бorchaga элтиб, олиб келади, тўй-маъракадан ортмайди.

Ҳамма ернинг ўз тош-тароси, турмуш кечириш ҳадиси

"Glories" деган волонтерлик гурухига аззо ўлароқ. Сакраментодаги уйсиз, қаровчилиз қолган фуқароларга хайрия қилиб тураркан. Бир куни тонг саҳарлаб, оила бизни ҳам шаҳар четроғида жойлашган бир марказга олиб борди. У ерда уй-жойиз икки юз эллик чоғли олам ынғилган экан. Смитлардай яна бир волонётр оила шунчага ноҷор одамга банин, мандарин, шоколад, йогурт, печенье, тухум каби кўплаб озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатди. Эътиборлиси, Сакраментодаги кўплаб волонтерлик гурухлари икки ойлик жадвални бўлиб олган: ҳар куни бир-икки гурух вакиллари хайрия қиласи. Яъни, уйсизлар ҳар куни елимхалтасини тўйдириб кунлик озиқ-овқатдан баҳраманд. Ўйлаб қоласан киши: ҳар куни бундай корин тўйдириш уйсиз одамлар сафии кенгайтириб, бокимандликни баттар ривожлантириб юбормайдими? Мулоҳзамни айтсан, Крис: "Йўқ, буларнинг ак-

Мамлакатимизда банк-молия соҳасида ўтказилаётган ислоҳотлар ўз натижасини бермокда. Хусусан, исталган банкдан валюта айирбошлиаш имкониятига эгамиз. Бироқ қингир йўлдан юришга ўрганиб қолган шахслар ҳалига-ча эски одатини ташлай олмаяпти. Ўзбекистонда валюта яккахукронлиги ўрнатилган бўлиб, хориж валютасини айирбошлиаш, қарз олиш ёки бериш тақиқланади. Бунинг учун маъмурий ва жиноий жавобгарликлар белгиланган.

Жорий йилнинг январь ойида хориж валютасини ноқонуний олиш ёки ўтказганлик учун жарима оширилсини назарда тутадиган қонун қабул қиласиди. Унга кўра, бу қонунбузарлик такоран, катта миқдорда ва бир гурух шахслар томонидан олдиндан тил биркитириб содир этилганда энг кам ойлик иш ҳалигининг 300 бараваридан 500 бараваригача миқдорда жарима ёки 3 йилдан 5 йилгacha озодликни чеклаш ёхуд 3 йилдан 5 йилгacha озодликдан маҳрум қилиш билан жазолади. Аммо қонун кунга кирганинг қарийб бир йил бўлишига ҳардам нарида ички ишлар ходимлари ўз ишлари билан машгул бўлиб туришади. Бундай ҳолатларга "Чорсу", "Бек-бара", "Чилонзор буюм" бозорлари олдида шахсан гувоҳ бўлганман.

"Долларчи"лар давлатдан кўркмайдими?

Нима учун ҳалқимиз ҳалигача "қора" бозордан валюта айирбошлиамоқда? Бунинг бош сабаби банкоматларни етишмаслигидир. Ҳаттоқи, юқорида келтирилган пойтхатимизнинг йирик бозорлари атрофидаги ҳам бу муаммога дуч келамиз. Аҳён-аҳёнда кулоққа чалинадиган сабаблардан бири эса банкоматларда пулнинг йўқлиги. Бу ҳодиса юзасидан мутасаддиларга мурожаат қилинса, улар: "Пул тарқатиш учун жўнатилган, аммо "Инкастатор" машинаси тирбандликда қолиб кетгани учун пул ўз вақтида етказилмаган", дез жавоб беришиади. Пул зарур бўлган одам "Қаҷон" банкоматга пул етиб

кеяларкин?" деб, кутиб ўтирадими ёки "қора" бозордан камидаги 5 минг сўм зарарига бўлса ҳам вақтини тежаш учун ноқонуний валюта савдосига кўл урадими?

Одамларни "қора" бозор томон етаклаётган вазиятлардан бири — банкларда юзага келаётган наиватлар бўлса, иккинчиси — банкларнинг асосий қатнов ўйлидан ичкарида жойлаш-

гани. Бизнинг ҳалқимиз банкни излаб вақтини зое кетказгандан кўра, зиёнига бўлса ҳам "кўчада" валюта айирбошлиашни афзал кўрмоқда. Бу одамларнинг маданиятига ҳам боғлиқ. Чунки айнан қора бозорда бир пайтлар доллар курси банкдаги давлат курсидан икки баробар юқори эди. Шунинг учун фарзандлари чет элдан жўнаташтаган пулларни "қора" бозорда майдалашга интилишади. Энди-чи? Одамлар алданиб қолиши кўпайиб боравергандан кейин давлат ҳам уларга моз имкониятни яратди. Лекин бу иллат ҳалиям давом этаётгани бор гап. Уларнинг мисиди "У шу ишни қиляпти-ку, мен ҳам қилемсан, нима бўлади", деган фикр ўрнашиб олган. Аҳолининг катта қисми эса банк-молия соҳасида ўтказилаётган ислоҳотлардан бехабар бўлиб, банкларда валюта айирбошлиаш тарти-

Энди бирламчи бозордан кўчмас мулк ва транспорт сотиб олинганда ипотека ва гаров шартномаси нотариал тасдиқланмайди.

Чүчиб уйғониб кетдим. Атрофга сөкін назар солдим. Күшни хонадаги жанжал-тұпопон овозига ўрганиб қолған бұл-сам-да, күркүв фаришаси юрагим билан дүстлашиб олган эди. Парда ортидан ҳали ҳам ёруғлик күрингеме-яптыми, демак тонг от-матпи. Саҳардан барча мусулмон эрекклар яхши ният билан туриб, таҳорат олиб, масжидда намоз ўқиб келишса, менинг дадам сүкениш сүзларни тасбек үн-гиргандек айттар, тонг саҳардан оёқда турол-мас даражада маст ҳол-да келиб, онам билан жанжаллашар эди.

Күчадагы дүстларига тазиик ўтказиб күрған шекилли, күзлари күйкарған, юзи тирналған, уриб, ариқта итариб юборғанин ё кетаётіб, ўзи думалаб кеттегани билмадим, уст-боши лой, аламини онамдан олар эди.

Халқымиз бежизге "Күркөң әрекан айлана" деб айтмас экан. Мана ўз күзим билан ҳар доимгидек исботини күрдим. Оғзидан боли кириб, шоди чиқиб сүкнешларига "ғұзан" ургу береттанды даудамнин тил бой-лигидеги сүзләри туғаб қолди назаримда оманын бұға кетди. Онамның ұлдарынан күйіндіден күркіб, чинкіриб юбордим. Күлимдән ھеч нараса келмас, девор ортига беркиниб үйелей олардым ҳолос. Яхшиял 15 ўшил опам бор-

верса, ўзи ишламаган етмагандек фарзандларининг насибасында күз олайтира-са, бояқшы онам қәрдән ҳам тұлар эди. Олти ўшил қызалоқ мактабдаги син-фдошларига күлгі бұләвергандан без-иб, боргым ҳам келмас эди. Устимда кам тағынланғанларда берилген опамга лойиқ қызил жемпер, оёғимда дугона-ларим күлиб айтганидек, "қорни очиб қолған" этик.

Совұқданмы, уйдаги жанжалдан-ми, билмадым, дағ-дағ қалтирар эдим. Онамнинг күлини ушлаб жимгина кетардым. Менға бир-бир назар солиб қүяр, булатнинг барига ўзини айблор-

Хонада баланд овозда күлгү күтарили-ди. Хәйлім ҳам қочди. Нима учун ку-лишаёттіни билишни истадым. Лекін ҳамма менға қараиди. Кимдир яна менға таалуқту күлгіли ғап айттанды... Ерга қараиди. Буниң қанчалик сохадасам-да оғимді атрофи хұл, калғоткаларимгача шілта бұліб ётари. Совқоттанимдан, буни сезмабман ҳам. Үзимни шарман-далидан ھеч қаेңға оліб қочталмадым. Устозим бір қызын опамни қақириб ке-лиш жиберді. Опам келганида уни кү-чоқлағ үйгелгім келарди. Үзимни зұрга тийдім. Үқитуғым синфдошларим ол-діда опамға полни артиб олишини ай-

Daga, дейишса, дахшаттаң түшаман!

У ҳам күркәндан күли қалтираб, тиши қир-силлаб бүрчакда турған эди. Отамдан нафрат-ланиб, бор зарб билан итариб юборди. Дадам оёғида чайқала-чайқала каравоттинг темири-га бошини уриб үйкілди. Үз қызы күлтүр-ганидан жаҳұ отига минди шекилли, тоқча устида турған чойнанкни олиб, опамға қаратса отди. Чойнанк мен беркиниб олган девор ортига тегди. Юрагим шувуллаб кетди. Энди уннинг овози ортиқа эди. Ҳамма ер бир зұм-жимб қолди. Секін хоната қарадым. Чой-нанк синиқлары ерда ётар, деворда совиб қол-ған чойнанк шамалары ва ранги қолиди. Газаб отига мингант отам асталардек қарғана кетди. Юрагим шу қолар зада бўлганни, кимдир дала, деса ҳозиргана юрагим дахшатта тушади. Хонадан қочиб қишишга ултурған онам ва опам мени чала-чулла кийин-тириб, олиб кетиши.

Ташқарыда қаҳратон союқ, Январь ойининг ўзига хослиги сезилиб турибди. Кечаси билан ёққан қорнинг ҳали ҳам майды-майды қирвоғларни тушарды. Онам мактабда ўқитуғи-чи бўлиб ишлайди. Ҳалол лукма топип бизни ва дадамни бокарди. Опам ўша мактабининг юқори синифда ўқири, мен эса ўша йили би-ринчи синиф бўлған эдим. Ёшим ҳали тўғри келмас-да, онам уйда ўтиришими хоҳла-мади. Богчага эса маблаг етмасди. Ҳар маош олганларидан дадам пулларни ўғирлаб кета-

дек, гуноҳкордек ҳис қилиб үйелар эди. Мактабга ҳам етиб келдик. Ойим мени опамға топшириди-да, ўзи қаергайдир югуриб кетди. Менимча, ўқитувчиарларнинг мажисимиси, қисқаси бир ой мактабдан ташқары қаергайдир малада оширишта бораради. Опам мени синфга кузатиб, ўзи дарсга қараб шошди.

Шу синфдошларимнинг ўлгудай ёмон кўрардим, хонага киришим билан на-фасим сиқиқларди. Ҳеч қаेңға қарамай тўғри орқа партага қараб юриб борарадим. Кириб келишим билан синф тин-чиб қолтанини пайқадим. Пичир-чи-чирлар, кесатиқли күлгилар диққатимни тортса-да, ҳәйл үйда бўлған жанжалда ва уйга вазифани тайёрлай олмаганимда эди. Даро ҳам бошланди. Ҳозир мени фамилияни чиқишини, журнал бошли-рида эканимни ўйлаб, ўйноки юрагим, соат бонгидай уради. "Акмалова! Ҳұш, шеър ёлладингми?". Ана, ўқитувчи би-ринчи бўлиб мени чакриди. Болаларча ҳәйлимда турли фикрлар, кўлларим қалтириша ҳатто ўқитувчимга ҳам сезилган шекилли, "Бунча қалтирайсан? Яна дарс қилмадингми? Бүрчакда туриб шеърингни ўйла" дея бақира кетди. Кўркувим чуйайб кетди. Үйлагим келар, бирор ўқитувчимдан кўрқардим. Урушди берсачи? Турили ҳәйллар билан бүрчакда туардим. Сууык сүягимгача синиги кетти. Оёқларим сувга қиқа тўлиб қотиб қолган, ёш бўлсам-да, бунинг барига да-дамни айблардим, холос.

Беш ўшил қызалоқнинг ўзидан катта синфдошлари олдида күлгі бўлиши, опамнинг эса ўзидан неча ёш кичкина болалар олдида уятта қолиши юрагимнинг бир четида қолиб кеттади.

Ўша муддиш воқеани ھеч қаҷон ун-толмайман. Бу ҳижек менинг ҳәйтимда-ги бир кун эди, холос. Менға ўхшаб, ёруғлини кўриши билан дардга чўмған, отасининг ҳатолари учун жабрини тортиши, ҳәйтини кўз-ёшлар билан бошла-тан ўғил-қызлар қанчадан-қанча. Дунё-нинг ташвишларига берилиб ўз оиласи, фарзандларини унтиб иш кўраёттан ота-оналарга Аллоҳдан инсоф беришини сўрайман.

Фарзанднинг күлгиси, баҳти ھеч нар-садан устун бўла олмаслигига кафол берса оламан. Тинч, осуда ҳәётда яшаёт-ган эканмиз, бунинг учун шукр қилиб ватанимизнинг тинчлиги, келажакдаги мавқеи учун бераҳм, бешафқат, ҳәётта қасос олини билан қарайдиган душманлар етишириб эмас, балки меҳрибон, истеъодли, кучли ва соглем фарзанд-лар тарбиялайлик. Ёмон иллатларга ўр-нашиб қолган ота-оналарга болаларин-гиздан ھеч қаҷон ھеч нарса устун бўла олмаслигини тушунтироқчиман, хо-лос!

Айни пайтда олийгоҳда ўқияпман. Келажакдан умидим катта.

Рұхсона КАРИМОВА,
ЎЖОҚУ талабаси

Интилиш

баллони нархи 22400 сұмни ташкил этади.

2019 йил "Обод маҳалла" дастурлари доирасидаги вило-ятнинг 4 та шахридан танлаб олинган 15 та маҳалла 19,34 км газ күвурларини жорий таъми-лаш ишлари бажарилди, шунингдек, 37 та газ тақсим-лаш курилмалари реконструкция қилинди.

Фарғона вилоятининг барча шахар, туманларда "Куз-қиши мавсумида юзага келиши мүмкін бўлған фавқулодда вазиятлар, табиий ва сүолти-рилган газдан тўғри фойдаланиши, ис газидан заҳарланиши ва ҳаво-газ аралашмаси қақнаши билан боғлиқ вазиятларнинг олдини олиш", "Турили хилдаги иситиш мосламаларидан тўғри фойдаланиши ва ёнгин хавфзислиги қоңдларига амал қилиш" мавзуларда профилактика амалий семинарлар ўт-казиб келинмоқда

Улугбек КЎЧҚОРОВ,
"Худудгаз Фарғона" МЧЖ
бош директори

"Худудгаз Фарғона" аҳоли жонига оро кирди

Вилоятда 821 474 та газлаштирилган истеъмолчилар мавжуд. Газлашган хонадонлардан 304 331 таси табиий, 513 291 таси суюлтирилган газ билан таъминланган. 2019 йил ҳолатига табиий газ истеъмолчи-лари кўпайган бўлиб, шу жумладан, аҳоли хонадонлари 8 301 та, ҳамда ав-томобилларга сиқилган газ қуиши шо-хобчалари 15 та янги газлаштирилди. Айни қиши кунларида аҳоли кулай шар-итларда истиқомат қилмоқда.

рик, Кува, Бувайда, Кўштепа, Фурқат ва Олтиариқ туман-ларидан 6 та газ тўлдириш шо-хобчалари ва 2 та газ тўлдириш станцияси аҳолига хизмат кўр-сатмоқда.

Техник хизмат кўрсатиши сифатини ошириш, маҳсус техника паркини соң ва сифат жиҳатдан янгилаш мақса-дилда «Худудгазтаминот» АЖ ва «EPSILON» компанияси билан ҳамкорликдаги кўшма лойиҳа асосида вилоятнинг чегаря ҳудудларида жойлашган Сўх тумани ва Фарғона тума-нининг Шоҳимардан ҳудудла-ридаги аҳоли хонадонларига суюлтирилган газни ўз вақтида етказиб бериши таъминланди. Бунда ҳар бири 320 тадан май-ший газ баллон ташиши кувват-тига эга бўлган 2 та "Shacman" русумли маҳсус автотранспорт воситалари "Худудгазтаминот" жамиядаги газ етказиб берилади.

Маълумот учун, аҳоли истеъмолчиларига суюлтирилган газ имтиёзли нархларда ажратилған бўлиб, 1 кг суюлтирилган газни етказиб бериши нархи 1120 сұмни, 20 кг суюлтирилган газ ёки битта майший газ

шунингдек, янги курилган на-мунавий лойиҳалар асоси-да уй-жойлар, хизмат уйлари ва кўт қаватли уйлар ҳисобига янги кўшилган 8 300 та хона-донлар газлаштирилиб, газ билан таъминланади.

Хозирги кунда, Фарғона ви-

Ўзбекистон Хавфли юкларни халқаро йўлларда ташиш тўғрисидаги Европа битимига кўшилди.

кредит фоиз
ставкаларини
пасайтирди

Мижозларнинг
талаб ва
истакларини
инобатга олган
ҳолда Халқ
банки 2020 йил
14 январдан бир
қатор кредит
хизматлари учун
фоиз
ставкалари
пасайтирилгани-
ни Эълон
қиласи.

АВТОКРЕДИТ

- 1 йилга 28 фоиздан кам бўлмаган миқдорда
- 2 йилга 29 фоиздан кам бўлмаган миқдорда
- 3 йилга 30 фоиздан кам бўлмаган миқдорда

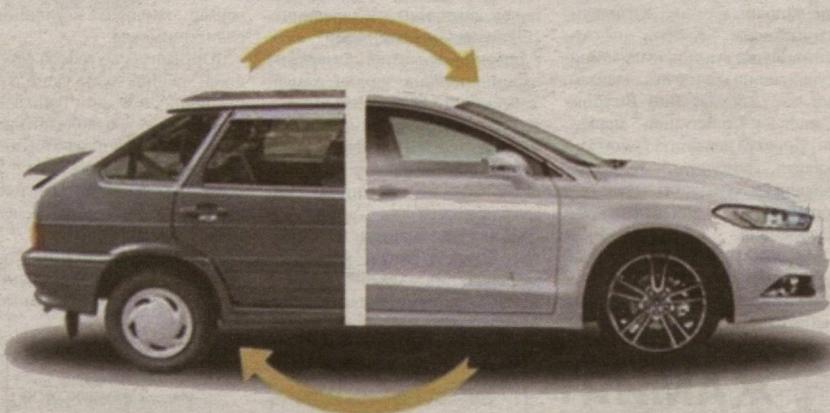
TRADE-IN АВТОКРЕДИТИ

- 1 йилга 28 фоиздан кам бўлмаган миқдорда
- 2 йилга 29 фоиздан кам бўлмаган миқдорда
- 3 йилга 30 фоиздан кам бўлмаган миқдорда

ИСТЕММОЛ КРЕДИТЛАРИ

- 1 йилга 28 фоиздан кам бўлмаган миқдорда
- 2 йилга 29 фоиздан кам бўлмаган миқдорда
- 3 йилга 30 фоиздан кам бўлмаган миқдорда

“TRADE-IN”

Микроқарз 1 йилга 30 фоиздан кам бўлмаган миқдорда

Хорижда ишлаётганларнинг хукуқларини ҳимоя қилиш бўйича Департамент қайта
ташкил этилди.